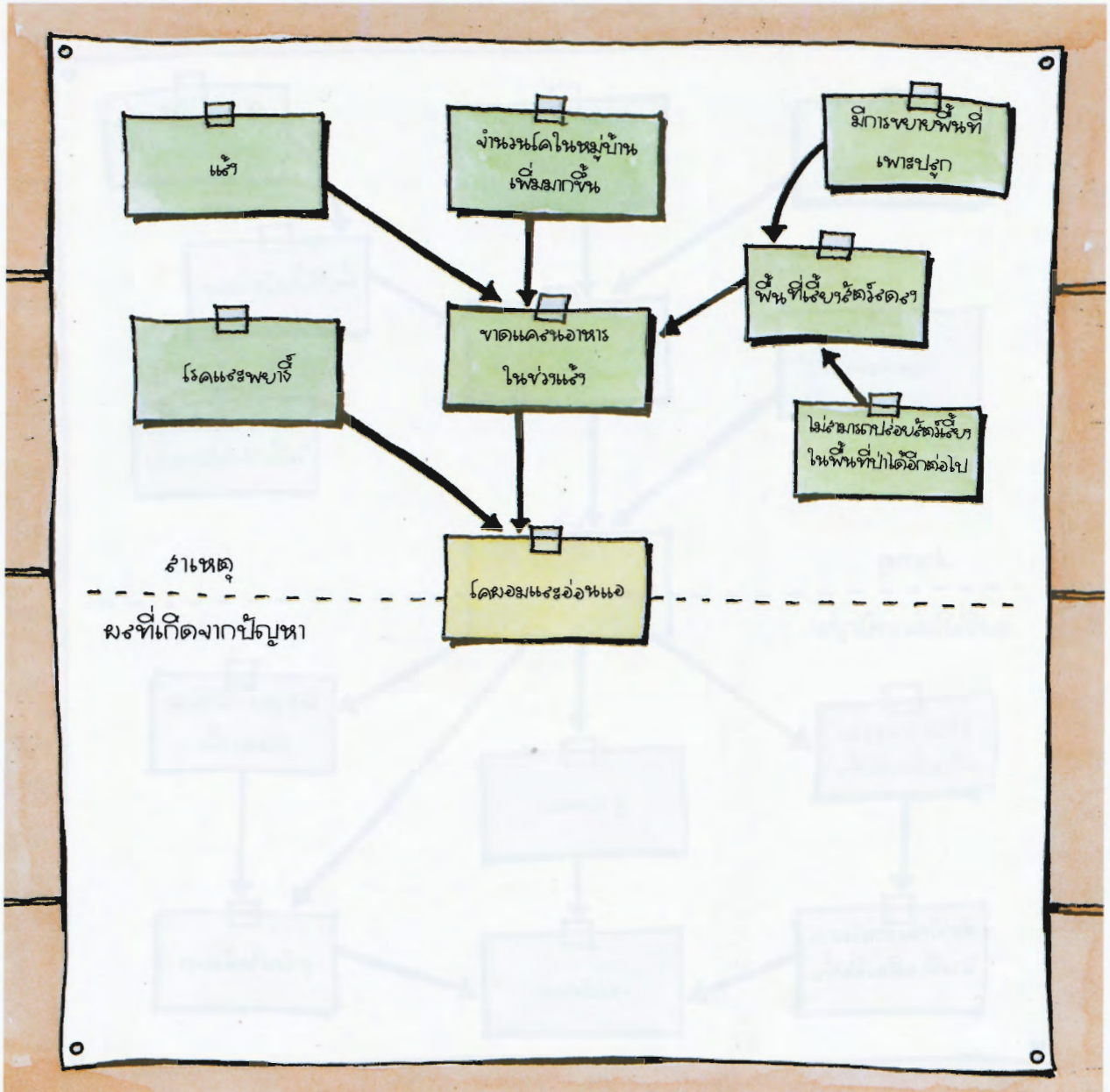
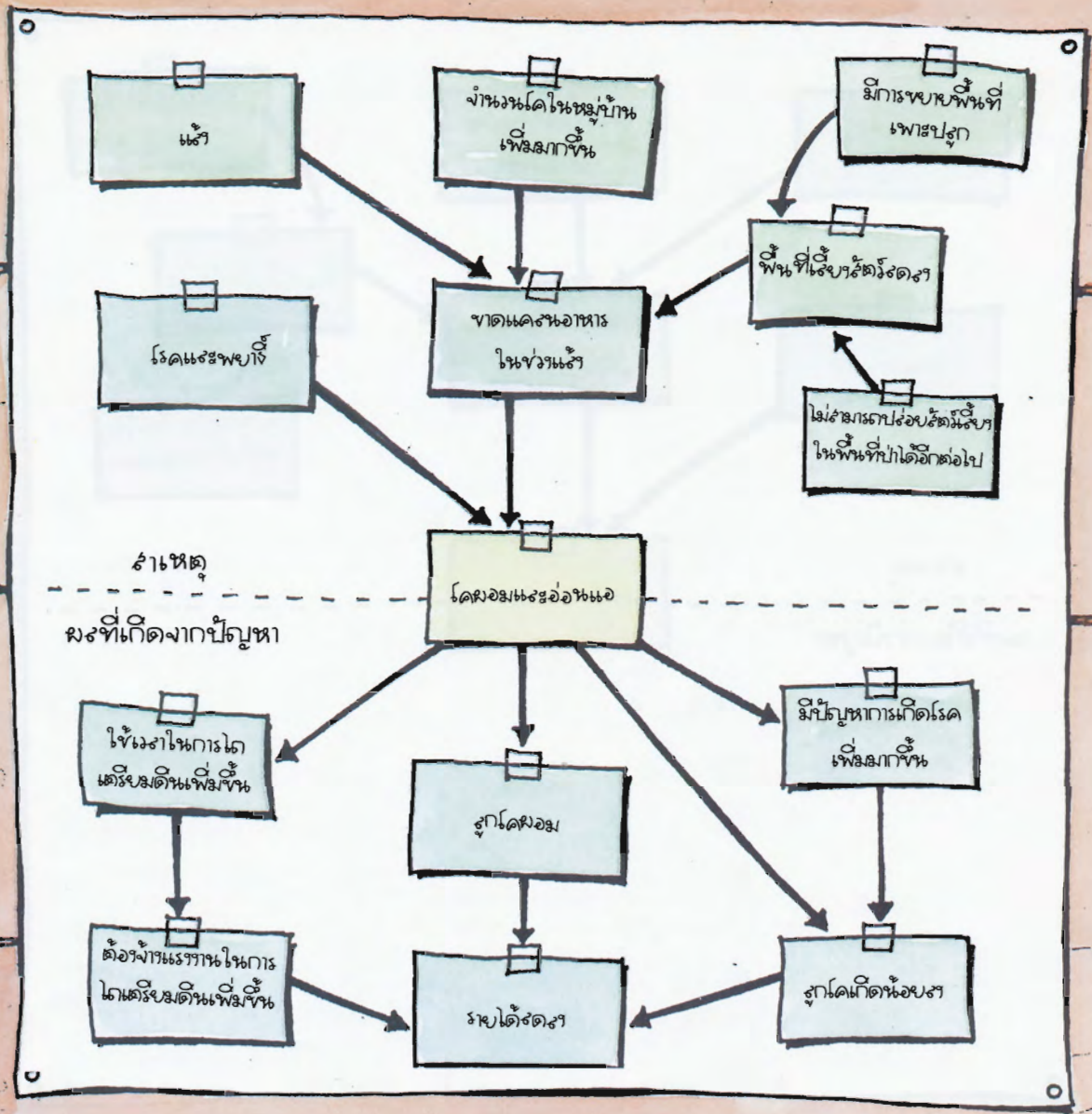

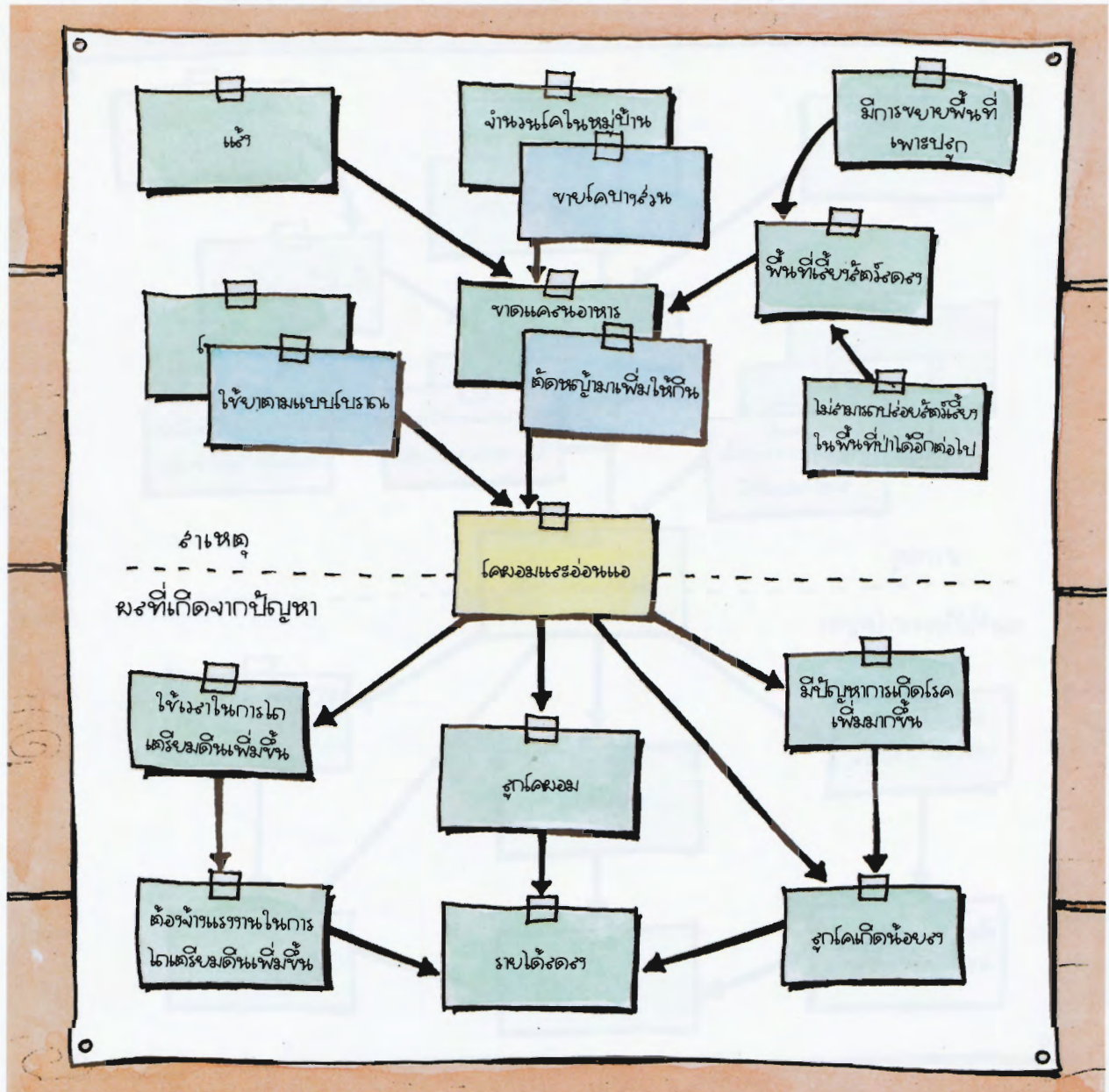
แผนภูมิเชื่อมโยงระหว่างปัญหา และสาเหตุของปัญหา (ขั้นตอนที่ 2) อะไรเป็นสาเหตุทำให้เกิดปัญหา

แผนภูมิเชื่อมโยงระหว่างปัญหา และสาเหตุของปัญหา (ขั้นตอนที่ 3) ผลที่เกิดจากปัญหานี้มีอะไรบ้าง

แผนภูมิเชื่อมโยงระหว่างปัญหา และสาเหตุของปัญหา (ขั้นตอนที่ 4) เกษตรกรมีวิธีแก้ปัญหาอย่างไร

การวิเคราะห์ความชอบ

ในการทดสอบคัดเลือกเทคโนโลยีร่วมกับเกษตรกรนั้นเราต้องการทราบว่าทางเลือกใดที่เกษตรกรเลือก และทำไมถึงเลือก บางทีคุณอาจจะพอทราบบ้างแล้วจากการติดตามประเมินผลโดยการเข้าไปเยี่ยมเยียนเกษตรกรอย่างสม่ำเสมอ

ในช่วงท้ายของการประเมินเทคโนโลยี (เช่น ช่วงท้ายของช่วงการปลูกพืช)

อาจจะต้องการทำการประเมินผลความชอบของเกษตรกรอย่างเป็นทางการเพื่อใช้ในการวิเคราะห์และบันทึกผลไว้ เครื่องมือที่ใช้ในการประเมิน คือ “การวิเคราะห์ความชอบ”

ทำการวิเคราะห์ความชอบอย่างไร

ขั้นตอนการวิเคราะห์ความชอบมี 2 ขั้นตอน:

- 1 เก็บข้อมูลจากเกษตรกรแต่ละราย และ
- 2 วิเคราะห์ข้อมูลร่วมกับเกษตรกรกลุ่มแกนนำ

PH

TP

ขั้นตอนที่ 1 รวบรวมข้อมูลจากเกษตรกรแต่ละคน

สอบถามจากเกษตรกรในกลุ่มนำร่อง:

- 1 จัดทำตารางดังตัวอย่างในหน้าถัดไป
- 2 เขียนรายชื่อเทคโนโลยีที่เกษตรกรทดลองลงในตาราง
- 3 ให้เกษตรกรช่วยวางสิ่งที่ใช้ในการให้น้ำหนักความสำคัญ เช่น อาจใช้เมล็ดข้าวโพด หรือก้อนหิน (โดยปกติจะใช้ 50 เมล็ด หรือ 50 ก้อน)
- 4 สรุปผลที่ได้จากการให้น้ำหนักความสำคัญ แล้วถามย้ำกับเกษตรกรอีกครั้งว่าถูกต้องหรือไม่
- 5 ถามเกษตรกรเกี่ยวกับสิ่งที่เกษตรกรชอบมากที่สุดโดยใช้คำถามเปิดและคำถามเจาะลึก เช่น ทำไมถึงชอบหญ้ากินนีสีม่วง กับซิกแนลตั้งมากกว่าหญ้าชนิดอื่นแล้วเขียนเหตุผลลงในช่อง เกณฑ์บวก
- 6 ถามเกษตรกรถึงลักษณะที่ไม่ชอบในสิ่งที่เลือกนี้ แล้วบันทึกคำตอบลงในช่องเกณฑ์ลบ
- 7 ถามเกี่ยวกับทางเลือกอื่นโดยใช้คำถามแบบเดียวกันนี้ สรุปเกณฑ์บวกและเกณฑ์ลบอย่างคร่าวๆ แล้วขอให้เกษตรกรยืนยันอีกครั้งเพื่อสอบย้ำว่าสรุปถูกต้อง

ข้อมูลนี้จะทำให้ทราบได้ว่าเทคโนโลยีไหนมีแนวโน้มว่าจะช่วยแก้ปัญหาให้เกษตรกรได้
 และยังช่วยให้เข้าใจถึงเกณฑ์ที่เกษตรกรใช้ในการเลือกเทคโนโลยีทั้งทางบวก
 และทางลบ

ตารางแบบง่ายที่ใช้ในการประเมินพันธุ์หญ้า 5 ชนิด

ชื่อเกษตรกร: แอริ ชัมปาวา					
วันที่ :		11 มิถุนายน 2548 ผู้สัมภาษณ์:		ป่าปัว กาญจนดา	
การให้น้ำหนัก ความสำคัญ	เทคโนโลยีทางเลือก				
	สูง	กึ่งสูง	กึ่งต่ำ	ต่ำ	ต่ำสุด
	3	6	20	2	19
เกณฑ์บวก	ใบห่อม รสดีเยี่ยม	ขึ้นเร็วในช่วงแรก	ให้ผลผลิตสูงช่วงฤดูฝน ไว้จอบกิน รสดีเยี่ยม	ดีทั่วประเทศ	รสดีเยี่ยม ขึ้นเร็วในช่วงแรก ไว้จอบ
เกณฑ์ลบ	ช่วงแรกจะแห้งเป็น สีน้ำตาล รสไม่ดีอาจเป็น วัชพืชได้	ถ้าไม่ตัดบ่อย จะมีช่วงชอกช้ำมาก ใบมีจุดสีน้ำตาล	ดีอยู่แล้ว	ช่วงแรกตาย มีช่วงชอกช้ำมากไป ดีอยู่แล้ว	

NR

ขั้นตอนที่ 2 วิเคราะห์ผลร่วมกับกลุ่มเกษตรกรนำร่อง
สรุปผลจากการให้น้ำหนักความสำคัญ (ดังตัวอย่างในหน้าถัดไป)
แล้วนำเสนอในที่ประชุมกลุ่มนำร่อง จากตัวอย่าง ดังนี้:

- 1 อธิบายผลที่ได้ดังนี้: มีเกษตรกร 7 รายที่ชอบหญ้ากินนีสีม่วง และมารันดู ในขณะที่เกษตรกรอีก 2 รายชอบหญ้ารัฐี่มากกว่าพันธุ์อื่น
- 2 ถามเกษตรกร 7 รายนั้นว่าทำไมถึงชอบ หญ้ามารันดู และกินนีสีม่วง ซึ่งเกษตรกรอาจจะอธิบายว่าที่ชอบกินนีสีม่วงเพราะเป็นพันธุ์ที่ดีที่สุดสำหรับช่วงฝน และมารันดู ดีที่สุดสำหรับช่วงแล้ง
- 3 แล้วถามเกษตรกรอีก 2 รายว่าทำไมถึงชอบหญ้ารัฐี่ เกษตรกรอาจจะอธิบายว่า เหตุที่ชอบหญ้ารัฐี่ เพราะโตคลุมพื้นที่ได้เร็ว และอาจจะเป็นพันธุ์ที่ดีที่สุดในการป้องกันการพังทลายของดินในพื้นที่ของเขาซึ่งเป็นที่สูงชัน
- 4 กระตุ้นให้เกิดการอภิปรายเกี่ยวกับผลที่ได้ทั้งหมด อาจจะพบว่า ในกลุ่มเกษตรกร 7 รายนั้นอาจมีบางรายที่เห็นด้วยในการใช้หญ้ารัฐี่ ป้องกันการพังทลายของดินและต้องการที่จะทดสอบด้วยเช่นกัน

PH

ตัวอย่างนี้แสดงให้เห็นจุดสำคัญของการวิเคราะห์ความชอบ :

อย่าละเลยความคิดเห็นของเกษตรกรที่ชอบไม่เหมือนเกษตรกรส่วนใหญ่ของกลุ่ม
เขาอาจจะมีความคิดริเริ่มในวิธีการนำเทคโนโลยีนั้นมาใช้ หรืออาจมีสภาพแวดล้อม
ของฟาร์มแตกต่างไปจากคนอื่น และอาจมีเกษตรกรในหมู่บ้านอีกหลายราย
ที่มีความต้องการแก้ปัญหาเดียวกับเกษตรกรรายนี้

คุณกำลังมองหาเทคโนโลยีทางเลือกหลายตัว ซึ่งเหมาะสมกับสภาวะการณ์
ที่ต่างกันในบ้าน ไม่ใช่หาเทคโนโลยีที่ใช้ในการแนะนำแบบกลางๆ

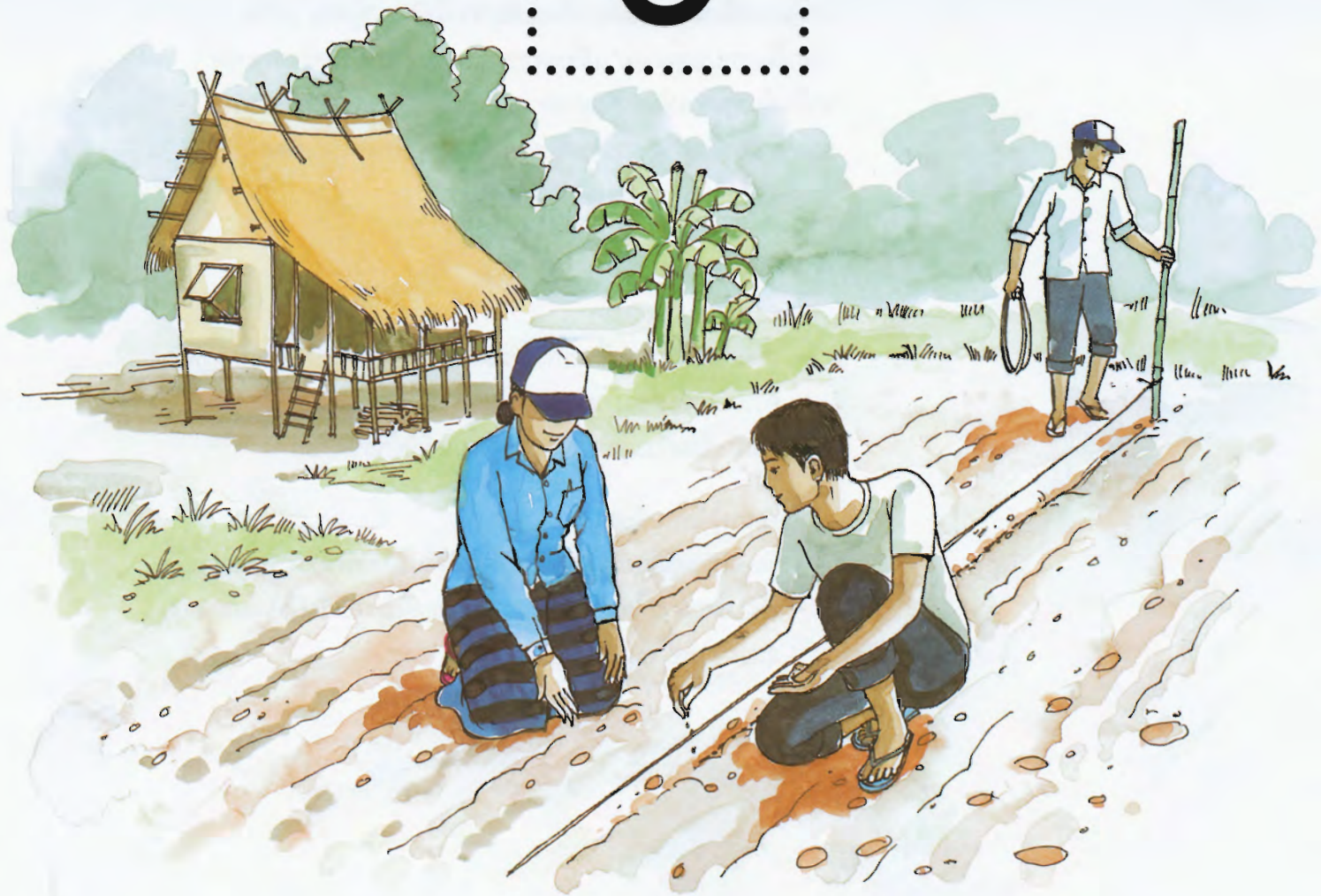
ชื่อเกษตรกร	การให้นำหนักความสำคัญของเทคโนโลยีทางเลือก				
	รูชี	กัมบ้า	กินนีสีม่วง	เนเปียร์	มารันดู
มะลิ ชัมบาวา	3	6	20	2	19
วันดี อมาลา	6	7	15	5	17
หนูแดง คานดาลี	27	6	8	6	3
ตะวัน ซาลากา	4	4	19	6	17
ฟาติมา อูสาหะ	3	5	17	3	21
สมเกียรติ ฮากิม	32	6	5	4	3
ตุลา รอมจาลี	3	4	18	6	19
อารี อีสกานดาร์	5	4	17	4	20
อินตา ยันกินดาห์	3	5	21	2	18

เคล็ดลับ...

- การวิเคราะห์ความชอบนี้ควรทำเมื่อเกษตรกรได้ทำการทดสอบมาระยะหนึ่งจนมีประสบการณ์เกี่ยวกับเทคโนโลยีใหม่นั้นแล้ว
- อย่าให้คำแนะนำในระหว่างทำการวิเคราะห์ความชอบ
ถ้าเกษตรกรขอคำแนะนำ อธิบายให้เกษตรกรฟังว่าจะมีการพูดคุยกันถึงเทคโนโลยีต่างๆเหล่านี้หลังทำการวิเคราะห์ความชอบแล้ว
- ควรทำตารางในกระดาษแผ่นใหญ่ๆ แล้วใช้พลาสติกหุ้ม
ทำให้สามารถใช้ปากกาเขียนบอร์ดเขียนบนพลาสติกแล้วนำตารางกลับมาใช้ใหม่กับเกษตรกรทุกราย
- ในการวิเคราะห์ความชอบนี้ถ้ามีเทคโนโลยีทางเลือกมากกว่า 6 ทางจะทำให้เกษตรกรเลือกได้ยาก

ลงมือทำเลย!

6

ลงมือทำเลย!

ถ้าใช้กระบวนการการมีส่วนร่วมของเกษตรกรดังได้อธิบายไว้ในหนังสือเล่มนี้แล้ว นักพัฒนาหรือนักส่งเสริมจะเปลี่ยนบทบาทหน้าที่จาก “ผู้สอน” ไปเป็น “ผู้ดำเนินการประชุมกลุ่ม” เปลี่ยนจากการแนะนำชุดเทคโนโลยีเฉพาะทาง มาเป็นหุ้นส่วนร่วมทำงานกับเกษตรกร ในเรื่องที่สำคัญสำหรับเกษตรกร และเป็นเรื่องที่จะสามารถยกระดับความเป็นอยู่ของเกษตรกรได้โดย ทั้งคุณและเกษตรกรจะมีส่วนให้คนละอย่าง

เจ้าหน้าที่ให้การสนับสนุน

- ความรู้ทางด้านเทคนิค
- ประสบการณ์กว้างเพราะทำงานร่วมกับเกษตรกรในระบบการเกษตรที่มีความแตกต่างกันมากมาย
- เป็นตัวเชื่อมกับแหล่งข้อมูลและเทคโนโลยีที่เป็นทางเลือก

เกษตรกรให้การสนับสนุน

- ข้อมูลความรู้เกี่ยวกับโอกาสและข้อจำกัดในระบบการทำฟาร์มของตนเอง
- ใช้ความสามารถในการประเมินและประยุกต์ใช้เทคโนโลยีให้เหมาะสมกับสภาพของตนเองได้อย่างรวดเร็ว

สำหรับบทบาทใหม่ในการทำหน้าที่ “ผู้ดำเนินการประชุมกลุ่ม” (facilitator)

จะต้อง:

- เริ่มการพัฒนาเทคโนโลยีแบบเกษตรกรรมมีส่วนร่วม
- เปิดเวทีระดมความคิดของประชากรในหมู่บ้าน และกลุ่มเกษตรกรนาร่อง
- สนับสนุนเกษตรกรในด้านข้อมูลข่าวสาร และเทคโนโลยีที่เป็นทางเลือก
- ช่วยให้เกิดการเรียนรู้จากเกษตรกรสู่เกษตรกร
- กระตุ้นให้เกษตรกรผู้มีประสบการณ์ช่วยให้เกิดการขยายผลในท้องถิ่น

การทำงานร่วมกับเกษตรกรในแนวทางใหม่เป็นเรื่องที่ท้าทาย

แต่ก็เป็นรางวัลอันยิ่งใหญ่ ไม่ต้องกลัวที่จะทำผิดพลาด ยอมเสี่ยง ...แล้วลงมือทำ...

เรียนรู้จากประสบการณ์!

หมายเหตุ : ผู้ดำเนินการประชุมกลุ่มย่อย (facilitator) เป็นผู้อำนวยความสะดวกในการประชุมกลุ่มเกษตรกร เพื่อระดมความคิด ช่วยกระตุ้นเกษตรกรด้วยคำถามต่างๆ เพื่อให้เกิดการระดมความคิด

7

จะหาข้อมูลเพิ่มเติมได้จากที่ใด?

จะหาข้อมูลเพิ่มเติมได้จากที่ใด?

ถ้าคุณกำลังมองหาข้อมูลเกี่ยวกับกระบวนการที่มีส่วนร่วมของเกษตรกร
และการใช้วิธีการนี้ในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้
สามารถติดต่อสอบถามได้ตามที่อยู่ดังต่อไปนี้

สำหรับข้อมูลทั่วไปสามารถเยี่ยมชมได้ที่เว็บไซต์ของ CIAT:

<http://www.ciat.cgiar.org>

หรือติดต่อสำนักงานของ CIAT ประจำเอเชีย

CIAT

P.O.Box 783, Vientiane

Lao PDR

Tel:(856 21) 770090

Fax: (856 21) 770091

E-mail:ciat-asia@cgiar.org

Current contact: Rod Leyfroy

ประเทศไทย

กองอาหารสัตว์ กรมปศุสัตว์

ถนนพญาไท กรุงเทพฯ 10400

โทร: (66 2)653 4491

ติดต่อ : ฉายแสง ไผ่แก้ว จิระวัชร เข็มสวัสดิ์

ศูนย์วิจัยและพัฒนาอาหารสัตว์นครราชสีมา

ปากช่อง นครราชสีมา 30130

โทร: (66 44) 311 612

ติดต่อ: กานดา นาคมณี ศุภชัย อุดชาชน

Philippines

Livestock research Division

Philippines Council for Agriculture,

Forestry and Natural Resources Research and
Development

P.O.Box 425, Los Banos 4030, Laguna

Tel: (63-49)536 0014

Current contact: Ed Magboo

FARMI

Leyte State University

6521- A Baybay, Leyte

Tel: (63-53) 536 2433

Current contact: Francisco Gabunada

Indonesia

Subdirektorat Pakan
Direktorat Budidaya Peternakan
Direktorat Jenderal Produksi Peternakan
Departmen Pertanian
Jl. Harsono, Rm. No. 3
Jakarta 12550
Tel: (62 21) 781 5686

Balai Pengkajian Teknologi Pertanian
BPTP Gedong Johor
Jalan Karyayasa No. 1B
Medan, North Sumatra 20143
Tel: (62 61) 787 0710
Current contact: Tatang Ibrahim

Dinas Peternakan TK. 1 Kaltim
Jalan Bhayangkara No. 54,
Samarinda, East Kalimantan 75121
Tel: (62 541) 43921
Current contact: Ibrahim

Maimunah Tuhulele
Pd. Jati Murni
Blok I/12
Pd. Gede 17431, Bekasi Jakarta
Tel. (62 21) 844 5229

Vietnam

Ministry of Agriculture and Rural Development
National Institute of Animal Husbandry
Thuy Phuong, Tu Liem Hanoi
Tel: (84 4) 834 4775
Current contact: Le Hoa Binh

Tay Nguyen University
Highway No. 14, Km 4
Buon Ma Thuot, Daklak
Tel: (84 50) 853 781 / 853 279
Current contact: Truong Tan Khan.

College of Agriculture & Forestry
Thu Duc Ho Chi Minh City
Tel: (84 8) 896 3353
Current contact: Bui Xuan An

Hue University of Agriculture & Forestry
Centre for Rural Development in Central Vietnam
24 Phung Hung St.Hue
Tel: (84 54) 825 049
Current contact: Le Van An

Lao PDR

The National Livestock Centre Nam Suang,
National Agriculture and Forestry Research Institute
Ministry of Agriculture and Forestry
P.O. Box 811, Vientiane
Tel: (856 21) 222 796
Email: flspvte@laotel.com
Current contacts: Viengsavanh Phimpachanhvongsod,
Phonpaseuth Phengsavanh

China

Tropical Pasture Research Center
CATAS
Hainan, Danzhou 571737
Tel: (86 890) 330 0440
Current contact: Yi Kexian